

Марія Дука

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0001-8611-0355

Тетяна Повалій

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0001-5821-9775
DOI 10.24139/2312-5993/2018.07/185-196

ЦІЛІ ТА ЗМІСТ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ХОРЕОГРАФІВ ПРОФЕСІЙНО СПРЯМОВАНОГО АНГЛОМОВНОГО МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ

У статті аналізуються теоретичні передумови навчання майбутніх хореографів професійно спрямованого англomовного монологічного мовлення.

Узагальнено вимоги до навчання майбутніх хореографів професійно спрямованого англomовного монологічного мовлення відповідно до їх професійної діяльності. Обґрунтовано актуальність формування в майбутніх хореографів компетентності у професійно спрямованому англomовному монологічному мовленні. Розглянуто специфіку монологічного мовлення як виду мовленнєвої діяльності. Уточнено поняття «монолог», «монологічне мовлення», «англomовна компетентність у професійно спрямованому монологічному мовленні майбутніх хореографів». Виокремлено компоненти (знання, уміння, усвідомленість) англomовної компетентності у професійно спрямованому монологічному мовленні майбутніх хореографів.

Ключові слова: монологічне мовлення, професійно спрямоване мовлення, цілі навчання, зміст навчання, майбутні хореографи.

Постановка проблеми. Зростаюча потреба у співпраці між країнами, громадяни яких спілкуються різними мовами та мають різні культурні традиції, сучасний стан розвитку міжнародних зв'язків та вихід України у світовий простір вимагають суттєвих змін у підходах до навчання іноземних мов, зокрема англійської як мови міжнародного спілкування. Більш того, розвиток інформаційних технологій, який призводить до інтернаціонального узгодження інформаційного простору, змінює роль і значення англійської мови в підготовці майбутніх фахівців різних спеціальностей.

У контексті окреслених змін у міжнародному співтоваристві стратегічним завданням сучасної освітньої політики України є підготовка фахівців відповідно до нагальних потреб міжнародного партнерства не лише в галузі освіти й науки, економіки та техніки, а й у сфері мистецтва (зокрема хореографії). Соціально-економічне становище у світі розкриває перед майбутніми хореографами перспективи самореалізації, які можуть здійснюватися не лише у випадках приватного спілкування з представниками інших культур, але й через виконання в умовах іншомовного середовища фахової практики.

Відповідно до Стандарту вищої освіти України галузі знань 01 Освіта за спеціальністю 014 Середня освіта (Хореографія) майбутній фахівець повинен спілкуватися іноземною мовою на професійному та побутовому рівнях (Стандарт вищої освіти України ступеня галузі знань 01 Освіта за спеціальністю 014 Середня освіта (Хореографія), с. 6). Серед головних вимог до студентів-хореографів щодо володіння англійською мовою, відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти, виділяють такі, як: робити детальні розповіді, описи та презентації з широкого спектру навчальних і фахових питань, конкретизуючи найважливіші положення та ілюструючи їх відповідними прикладами; структуровано й повно пояснювати певні погляди, визначати причинно-наслідкові зв'язки та робити логічні висновки; продукувати зв'язне мовлення, варіюючи інтонацію та правильно вживаючи потрібну термінологію; продукувати жвавий темп мовлення; виділяти вагомі моменти та посилювати твердження доречною детальною інформацією тощо (Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання, 2003).

Конкретизуючи зазначені вимоги відповідно до професійної діяльності майбутніх хореографів, зауважимо, що у своїй роботі майбутнім фахівцям-хореографам потрібно вміти надати інформацію щодо різновидів такого виду мистецтва, як танець; переконати в необхідності ретельного ознайомлення із зразками народної та сучасної хореографії, їхніми головними формами, композиційною структурою, основними рухами, ритмами, манерою виконання; спонукати до вивчення хореографічно-педагогічної моделі підготовки фахівців у різних країнах світу та розповсюджувати власні культурно-освітні здобутки й цікаві режисерські знахідки. Отже, виникає нагальна потреба формування у майбутніх хореографів компетентності в англійськомовному професійно спрямованому монологічному мовленні, оскільки саме за допомогою монологу вони надають відповідну інформацію, а англійська сьогодні є мовою міжнародного спілкування.

Аналіз актуальних досліджень. Питання навчання професійно спрямованого іншомовного монологічного мовлення в різних його аспектах досліджувалися вітчизняними й зарубіжними науковцями. Зокрема, особливої уваги потребують роботи таких авторів, як: А. К. Артикбаєва, О. В. Асадчих, М. С. Балабайко, Н. А. Баташов, Н. Ф. Бориско, О. В. Васильєва, Е. Х. Вільялок, Н. Л. Драб, Г. П. Запорожченко, С. С. Калініна, І. В. Кіндрась, Л. В. Лазоренко, А. П. Литнєва, Ю. І. Пассов, В. С. Пащук, Н. Д. Соловійова, І. В. Самойлюкевич, В. Л. Скалкін, Р. В. Фастовець та ін. Питанням визначення сутності та структури іншомовної професійно спрямованої компетентності в монологічному мовленні майбутніх фахівців нелінгвістичних спеціальностей присвячено наукові розвідки Н. О. Микитенко, А. Р. Онуфрівої, О. П. Петрашук, Ю. О. Семенчука та ін.

Проте, аналіз джерел із проблеми дослідження довів, що питання формування англомовної компетентності у професійно спрямованому монологічному мовленні майбутніх хореографів до сих пір не висвітлювалися.

Отже, потреба в навчанні майбутніх хореографів професійно спрямованого англомовного монологічного мовлення, необхідність усунення перешкод для вільного спілкування студентів у жанрах повідомлення та доповіді, важливість залучення сучасних організаційних форматів навчання з одного боку та відсутність науково-методичної бази з зазначеного питання – з іншого й зумовлюють актуальність даної роботи.

Метою публікації є з'ясування теоретичних передумов, а саме цілей та змісту, навчання майбутніх хореографів професійно спрямованого англомовного монологічного мовлення.

Досягнення поставленої мети передбачало використано таких **методів дослідження**, як: аналіз, синтез, абстрагування й узагальнення, що дозволило висвітлити передумови навчання майбутніх хореографів професійно спрямованого англомовного монологічного мовлення.

Виклад основного матеріалу. Забезпечення функціональності професійно спрямованої компетентності в монологічному мовленні майбутніх хореографів безпосередньо залежить від урахування: 1) професійних обов'язків і функцій майбутніх хореографів, які зумовлюють контекст спілкування та 2) специфіки монологічного мовлення як такого – його лінгвістичних і психологічних особливостей як виду мовленнєвої діяльності.

Звернемося спочатку до аналізу основних обов'язків хореографів, до переліку яких, відповідно до Посадових інструкцій (Інструкція для посади «Балетмейстер-постановник»; Інструкція для посади «Керівник гуртка»; Повалій, 2013, с. 29–24; Посадова інструкція «Педагог-організатор (хореограф, акомпаніатор)»), входять наступні: прогнозування напряму педагогічної діяльності з урахуванням індивідуальних і вікових особливостей дітей, їх музичних і рухових здібностей; планування й організація занять дітей із ритміки, їх виступів із танцювальними номерами, діагностичного обстеження рівня засвоєння дітьми вмінь і навичок; координування взаємодії учнів між собою під час уроків і позакласних заходів, спільної діяльності з художньо-естетичного виховання дітей з педагогами додаткової освіти, вихователями та батьками учнів; здійснення поточного та перспективного планування своєї роботи з урахуванням ступеня складності завдань для дітей з різним рівнем розвитку та фізичної підготовки, підбору музичного супроводу та постановки танців, індивідуальної роботи з дітьми, відбору та підготовки дітей до участі в конкурсах і фестивалях, проведення відкритих занять і творчих семінарів для педагогів; контролювання фізичного навантаження й самопочуття дітей під час проведення занять; консультування педагогів і батьків з питань освіти, фізичного і психічного розвитку їх дітей і музично-

ритмічного виховання; участь у створенні умов для проведення занять з хореографії, у встановленні зв'язків із зовнішніми партнерами (центрами творчості, будинками культури тощо); удосконалення педагогічної майстерності та загальної культури, підвищення фахового й кваліфікаційного рівня через проходження курсів підвищення кваліфікації тощо.

Конкретизуємо основні ситуації усно-мовленнєвого спілкування, у яких перебувають хореографи. Серед таких контекстів спілкування – комунікація з:

1) вихованцями – під час проведення занять, участі в конкурсах і фестивалях, проведення творчих семінарів і позакласних заходів;

2) колегами та керівництвом – з освітніх питань щодо представлення результатів навчально-виховного процесу, підготовки планів навчальної роботи, пропозицій установами зв'язків із зовнішніми партнерами та підвищення якості спільної діяльності з педагогами додаткової освіти;

3) батьками – з питань психофізіологічного і музично-ритмічного виховання їх дітей, консультації щодо дітей, які мають відхилення в розвитку;

4) концертмейстерами – у процесі художньо-естетичного виховання дітей, з питань підбору музичних творів для занять і постійного розширення музичного «багажу» відносно специфіки балетного акомпанементу і структури уроку, у процесі опанування учнями основних теоретичних музичних знань;

5) відомими хореографами – у процесі підвищення фахового й кваліфікаційного рівня, презентації своєї педагогічної діяльності у формі занять і виступів дітей із танцювальними номерами.

Отже, аналіз ситуацій спілкування, у яких перебувають хореографи, а також загальноовзначених функцій монологічного мовлення (Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика, 2013, с. 343–344) дозволив специфікувати основні функції професійно спрямованого англомовного монологічного мовлення майбутніх хореографів, серед яких такі, як:

- інформативна – повідомлення інформації про об'єкти чи реалії оточуючого світу, опис фактів, учинків, ситуацій;

- впливова – мотивація до дії чи застереження щодо неприємної дії, переконування стосовно справедливості чи несправедливості різних міркувань, вражень, учинків, принципів;

- експресивна (емоційно-виразна) – застосування мовленнєвого спілкування для опису стану доповідача з метою зняття емоційної напруги;

- розважальна – допомога в розслабленні та відпочинку.

Розглянемо далі специфіку монологічного мовлення як виду мовленнєвої діяльності, оскільки у процесі розроблення будь-якої методики навчання вагомими є характеристики того виду мовленнєвої діяльності, навчання якого є об'єктом цієї методики.

Передовсім, звернемося до визначення поняття «монолог» і розгляду його основних типів та функцій. О. О.Тарлаковська (Тарлаковская, 2009) **Ошибка! Источник ссылки не найден.**, с. 9) під монологом розуміє інтерперсональний мовленнєвий акт, комунікативну модель, яка зближує мовця та слухача навколо певної концепції або завдання. При цьому дослідниця наголошує на тому, що ініціативну позицію в монологічному висловлюванні займає лише один суб'єкт.

За визначенням київської методичної школи (Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика, 2013, с. 344–346), монолог є безпосередньо спрямованим на співрозмовника чи аудиторію організованим видом усного мовлення, який передбачає висловлювання одного індивідуума.

З психологічної точки зору монолог є односпрямованою формою мовлення, характерним для якої постає передавання інформації від людини-мовця до людини-слухача. Психологічними особливостями монологічного мовлення є односпрямованість, зв'язність, тематичність, відносна безперервність, контекстуальність, послідовність та логічність. Конкретизуємо далі зазначені особливості.

Монологічне мовлення є односпрямованим видом мовленнєвої діяльності, оскільки не є розрахованим на реакцію у відповідь у вигляді мовлення у голос. Зв'язність, яка розрізняє монологічне мовлення від діалогічного, полягає у зв'язності вираження думки, виражається в композиційно-смісловій єдності тексту як продукту розмови та у зв'язності мовлення, що передбачає вживання засобів міжфразового зв'язку. Тематичність є співвіднесеністю висловлювання з абиякою темою, яка, у свою чергу, поділяється на підтеми або мікротеми (Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика, 2013, с. 344). Монологічне висловлювання триває безперервно протягом певного часу, унаслідок чого досягається завершеність думки.

Важливою особливістю монологічного мовлення також є його контекстуальність. Ситуація для монологу є вихідною точкою, після чого він начебто відходить від неї, утворюючи певне середовище – контекст.

Послідовність і логічність здійснюються у процесі розвитку ключової думки з метою її уточнення, обґрунтування, пояснення й доповнення. Логічність виражається в послідовному розташуванні елементів висловлювання, які підпорядковуються меті. Зауважимо, що витримувати логічну структуру в монологічному висловлюванні дуже складно, оскільки це пов'язано із інтенсивною працею оперативної пам'яті людини (Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика, 2013, с. 344).

У процесі навчання майбутніх хореографів професійно спрямованого англomовного монологічного мовлення необхідно прислухатися до складного психологічного характеру монологічного мовлення, який

впливає на результативність в оволодінні цим видом мовленнєвої діяльності. Так, під час монологічного висловлювання промовець реалізує важкі завдання, а саме: запам'ятовує раніше сказане; представляє своє висловлювання в повному обсязі; утримує в пам'яті головні поняття та фрази, що прогнозуються змістом наступних повідомлень; формує фразу, яку виголошує; долає інтерференцію рідної мови, яка заважає при конструюванні правильних із лексико-граматичної точки зору іншомовних висловлювань; слухає та контролює особисте мовлення тощо.

З лінгвістичної точки зору монологічне мовлення характеризується багатоскладністю й різноструктурністю речень, розгорнутістю і завершеністю висловлювань із застосуванням експресивних засобів (Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика, 2013, с. 345). Окрім цього, монологічному мовленню притаманні доволі складний синтаксис, а також зв'язність, що передбачає володіння засобами міжфразового зв'язку (серед яких: сполучники, сполучникові прислівники, займенникові повтори, артиклі, прислівники та сполучення іменника з прикметником у ролі обставини місця та часу тощо). У монологі також вживають усно-мовленнєві формули, які допомагають логічно будувати висловлювання та демонструють ставлення промовця до нього.

Лінгвістичні та психологічні особливості монологічного мовлення, які викладач повинен урахувати під час навчання майбутніх хореографів професійно спрямованого англомовного монологічного мовлення візуалізовано в табл. 1.

Таблиця 1.

Лінгвопсихологічні особливості монологічного мовлення

Лінгвістичні особливості	Психологічні особливості
<ul style="list-style-type: none"> • Багатоскладність; • різноструктурність; • розгорнутість; • завершеність; • складний синтаксис; • наявність засобів міжфразового зв'язку; • використанням експресивних засобів 	<ul style="list-style-type: none"> • Односпрямованість; • зв'язність; • тематичність; • контекстуальність; • відносна неперервність; • послідовність; • логічність

Наступна логіка нашого дослідження потребує визначення типів монологів відповідно до їх прагматичної, стилістичної та структурно-композиційної характеристик, які є найбільш ефективними для навчання майбутніх хореографів професійно спрямованого англомовного монологічного мовлення. Так, у нашому дослідженні, ґрунтуючись на загальноприйнятій класифікації монологів за приналежністю до функціонально-комунікативного типу мовлення та аналізі основних професійних обов'язків хореографів, ми виділяємо такі типи монологів, як: монолог-опис, монолог-розповідь та монолог-роздум (або монолог-

міркування). Розглянемо зазначені типи монологів детальніше.

Монолог-розповідь описує об'єкт мовлення в динаміці його розвитку як поступовість вірогідних подій або явищ. Виголошуючий повідомляє про те, що відбувається/відбувалось у хронологічному порядку, акт розгортається динамічно (Фроликова, 2014, с. 14). Зауважимо, що основним засобом вираження часової черговості подій у монологі-розповіді є такі видо-часові форми дієслова, як Past Simple та Past Perfect; сполучники, сполучникові прислівники та адвербалії when, since, one day, then, the other day, in the afternoon, yesterday, first, after that.

Класичний тип цього монологу складається із структурно-композиційних частин, до яких відносяться: експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, кінець дії (розв'язка). Монологи-розповіді властиві художньому, публіцистичному та розмовному мовленню (Жеребило, 2010, с. 204). Їм характерні смислова цілісність (присутність тематичної єдності та логічності в переказі); додержування граматичних вимог (вживання різноманітних минулих часів та прямого і непрямого мовлення); лексичне наповнення; об'єм висловлення.

У процесі навчання майбутніх хореографів професійно спрямованого англomовного монологічного мовлення важливим завданням є практика створення студентами власних монологів-розповідей відповідно до композиції та лінгвостилістичних особливостей монологів цих типів на такі теми, як: біографії відомих балетмейстерів і танцівників, історія балетного мистецтва, розвиток хореографічної освіти та науки, історія створення того чи іншого танцю тощо.

Монолог-опис визначаємо як модель монологічного мовлення у вигляді перерахування одноразових чи постійних особливостей предмета (ситуацій, явищ, фактів, які співіснують у часі), які мають певну структуру (вступ, основна частина, висновки) (Цыбикова, 2012, с. 110). Метою монологів-описів є всебічна характеристика об'єкта мовлення у вигляді переліку його кількісних, якісних, структурних та функціональних ознак. У структурі подібного монологу присутній порівняно вільний порядок розташування частин та єдиний часовий план. Синтаксичними особливостями монологів-описів є застосування простих і складносурядних речень з переліково-приєднувальним і послідовно-приєднувальним зв'язком, а також граматичних структур зі зворотом: there is (there are); таких видо-часових форм, як Present Continuous, Present Simple та Past Simple.

У навчанні майбутніх хореографів професійно спрямованого англomовного монологічного мовлення визначаємо доцільним практикувати студентів у створенні монологів-описів для повідомлення: а) наукових досліджень у танцювальному мистецтві; б) хореографічних понять (наприклад, екзерсис класичного та народного танців, драматургічна побудова танцю, музично-ритмічні вправи, лексичний хореографічний текст, сценарно-

композиційний план хореографічного номеру, алегро тощо); в) зв'язків між процесами та явищами (наприклад, взаємозв'язок між експозицією, зав'язкою, розвитком дії, кульмінацією і розв'язкою у постановці танцювального номеру); г) алгоритмів певних процесів і дій (наприклад, основні етапи проведення хореографічних занять у різновікових групах).

Оскільки головною метою професійної діяльності хореографів є не лише набуття знань про оточуючу дійсність, але й уміння надати критичну оцінку ходу та результатам власної роботи та досягнень інших, виняткове місце в навчанні майбутніх хореографів професійно спрямованого англомовного монологічного мовлення посідає монолог-роздум (або монолог-міркування).

Монолог-роздум є вираженням власних висновків з певного питання (Тарасенко, 2008). Цей тип монологу є найбільш складним, логічно обґрунтованим видом монологічного мовлення. Монолог-роздум потребує формування не лише вмій хронологічно викласти якусь подію або описати якесь явище, але й викласти та обґрунтувати особисте враження від нього (Куимова, 2005). Монологу-роздуму властивий причинно-наслідковий зв'язок між реченнями. У ньому здебільш уживаються складнопідрядні речення з підрядними причини й наслідку, а також інфінітивні звороти.

Одним із завдань навчання майбутніх хореографів професійно спрямованого англомовного монологічного мовлення є розвиток умій створювати власні монологи-міркування такої тематики, як: а) аналіз певних жанрів хореографічного мистецтва (наприклад, аналіз народного, східного, балетного, стилізованого, спортивно-бального, сучасного та естрадно-спортивного танців); б) розв'язання хореографічних завдань (наприклад, розв'язання завдань фізичного, музично-ритмічного, естетичного та психічного розвитку дітей); в) аналіз інформації з професійної проблематики, отриманої з різних джерел.

Висновки. Отже, аналіз наукової літератури дає можливість визначити, що майбутні хореографи повинні оволодіти такими типами монологів, як: монолог-опис, монолог-розповідь та монолог-міркування. Обґрунтовано, що студенти мають навчитися складати монологи, які відповідають таким вимогам:

- інформативна насиченість (монологи повинні бути насичені фаховою інформацією, необхідною для хореографів, ґрунтовно розкривати тему);
- змістовність та змістовно-сміслова завершеність (майбутні хореографи мають складати монологи із завершеним змістом і смислом);
- у монологах мають бути представлені лінгвостилістичні та структурно-композиційні особливості жанру та функціонального типу мовлення, до яких цей монолог належить;
- студенти мають навчитися використовувати прийоми аргументації, риторичні та контактано-встановлювальні засоби в монологах;

- монологічне мовлення майбутніх хореографів у жанрі наукового повідомлення має бути спланованим;
- наукове повідомлення має бути присвячене окремій темі (а також може складатися з кількох мікротем), промовець повинен дотримуватися заданої теми тощо.

Аналіз досліджень лінгвістів та методистів із проблеми роботи, державного стандарту з хореографії, а також посадової інструкції викладача хореографії дає змогу визначити поняття «англомовна компетентність у професійно спрямованому монологічному мовленні майбутніх хореографів» та виділили основні складники компетентності у професійно спрямованому англомовному монологічному мовленні майбутніх хореографів.

Отже, визначаємо поняття «англомовна компетентність у професійно спрямованому монологічному мовленні майбутніх хореографів» як здатність майбутніх хореографів реалізовувати усно-мовленнєве спілкування професійно орієнтованого змісту у формі монологічного висловлювання у ситуаціях усної професійно спрямованої комунікації.

Деталізуємо далі структуру визначеної вище компетентності. Першим складником є фонетичні, лексичні, граматичні, країнознавчі, лінгвокраїнознавчі, соціокультурні та фахові *знання*, а саме: знання щодо особливостей іншомовного усного монологічного мовлення; вимовні, інтонаційно-ситаксичні норми побудови та оформлення іншомовних фраз; значення спеціальних мовних засобів; значення паралінгвістичних явищ (жести, міміка); базисні елементи культури іншомовного монологічного мовлення; країнознавчу та лінгвокраїнознавчу інформацію; фундаментальну та спеціальну інформацію в галузі хореографічно-педагогічної діяльності; дидактичні й методичні засади навчання хореографії; танцювальний фольклор та історію хореографічного мистецтва; особливості сучасної пластично-рухової мови; біографічні відомості життя та творчості видатних хореографів тощо.

Наступним складником компетентності в монологічному мовленні є загальні та спеціальні *вміння*, серед яких: висловлювати власну думку і власне ставлення до предмета мовлення; описувати хореографічні постановки; робити повідомлення чи розповідь за темою, зокрема хореографічною; оптимально використовувати мовний матеріал з хореографічно-педагогічної теми; залучати для викладу певної теми матеріал суміжних тем, комбінуючи і варіюючи матеріал за формою та змістом; планувати зміст монологічного висловлювання; розрізняти хореографічні напрями, течії, жанри, стилі за їхніми сутнісними характеристиками; володіти основами логоритмічної та хореотерапевтичної діяльності; екстраполювати національні та регіональні соціокультурні хореографічні цінності та традиції в освітнє середовище засобами монологу; оперувати професійною термінологією; аргументовано

відстоювати власну точку зору у процесі вирішення виробничих питань та ін.

Ще одним складником є *усвідомленість та готовність* майбутніх фахівців організувати своє монологічне висловлювання, структурувати й укладати його; дотримуватись етичних норм у формуванні комунікаційних стратегій із колегами-хореографами, соціальними партнерами, вихованцями та їхніми батьками; організовувати співпрацю вихованців на заняттях із хореографії; спілкуватися в науково-навчальній, соціально-культурній та офіційно-ділових сферах; аналізувати значущі світоглядні проблеми власної професійної діяльності; оцінювати педагогічний досвід у галузі викладання хореографічних дисциплін; застосовувати вербальний коментар щодо виконання вправ та екзерсисів; організовувати комунікацію вихованців, створювати доброзичливу атмосферу на хореографічних заняттях тощо.

Таким чином, навчання професійно спрямованого англомовного монологічного мовлення майбутніх хореографів являє собою підготовку студента до здійснення ефективної комунікації іноземною мовою в усній формі в обставинах професійного спілкування з представниками інших країн, метою якої є обмін професійною інформацією.

Подальшу **перспективу дослідження** вбачаємо в розробленні комплексу вправ та завдань для навчання майбутніх хореографів професійно спрямованого англомовного монологічного мовлення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бігич, О. Б., Бориско, Н. Ф., Борецька, Г. Е. (2013). *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика*. Київ: Ленвіт (Bihych, O. B., Borysko, N. F., Boretska, H. E. (2013). *Methods of Teaching Foreign Languages and Cultures: Theories and Practice*. Kyiv: Lenvit).
2. Жеребило, Т. В. (2010). *Словарь лингвистических терминов*. Назрань: Пилигрим (Zherebilo, T. V. (2010). *Dictionary of Linguistic Terms*. Nazran: Piligrim).
3. *Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання* (2003). Київ: Ленвіт (*European Recommendations on Language Education: Learning, Teaching and Evaluation* (2003). Kyiv: Lenvit).
4. *Інструкція для посади «Балетмейстер-постановник»*. Режим доступу: http://www.borovik.com/index_instruction.php?Gins=ntccin&lang_i=1 (Job instruction "Ballet-master-producer". Retrieved from: http://www.borovik.com/index_instruction.php?Gins=ntccin&lang_i=1)
5. *Інструкція для посади «Керівник гуртка»*. Режим доступу: http://www.borovik.com/index_instruction.php?Gins=lcqw&lang_i=1 (Job instruction "Head of the circle". Retrieved from: http://www.borovik.com/index_instruction.php?Gins=lcqw&lang_i=1)
6. Куимова, М. В. (2005). *Обучение устной монологической речи с опорой на аутентичный письменный текст* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02). Ярославль (Kuimova, M. V. (2005). *Teaching oral monological speech based on authentic written text* (PhD thesis abstract). Yaroslavl).
7. Повалій, Т. Л. (2013). Нормативно-правове забезпечення модернізації вищої хореографічної освіти в Польщі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 7 (33), 29–36 (Povalii, T. L. (2013). Legal regulations of the enhancement of

higher choreographic education in Poland. *Pedagogic Sciences: theory, history, innovative technologies*, 7 (33), 29–36).

8. Посадова інструкція «Педагог-організатор (хореограф, акомпаніатор)». Режим доступу: http://legas.com.ua/docdet/5394/posadova_instrukciya_pedagoga_organizatora_horeograf_akompaniator.aspx (Job instruction “Educator-organizer (choreographer, accompanist)”. Retrieved from: http://legas.com.ua/docdet/5394/posadova_instrukciya_pedagoga_organizatora_horeograf_akompaniator.aspx)

9. Стандарт вищої освіти України ступеня галузі знань 01 Освіта за спеціальністю 014 Середня освіта (Хореографія) (Standard of Higher Education of Ukraine Degree of Knowledge 01 Education in specialty 014 Secondary education (choreography) (2017). Retrieved from: https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/naukovo-metodychna_rada/proekty_standartiv_VO/014.15-bakalavr-horeografiya-3-05-17.doc

10. Тарасенко, В. В. (2008). *Обучение иноязычной профессионально ориентированной монологической речи студентов исторического факультета* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02). Санкт-Петербург (Tarasenko, V. V. (2008). *Teaching professionally oriented monological speech of the History Faculty students* (PhD thesis abstract). Saint Petersburg).

11. Тарлаковская, Е. А. (2009). *Обучение студентов лингвистического вуза способам реализации функции воздействия монологической речи* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02). Нижний Новгород (Tarlakovskaia, E. A. (2009). *Teaching students of linguistic higher education institutions to implement the function of the impact of monological speech* (PhD thesis abstract). Nizhnii Novgorod).

12. Фроликова, Е. Ю. (2014). *Методика обучения студентов монологическому высказыванию на основе рефлексии* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02). Москва (Frolikova, E. Yu. (2014). *Methodology of teaching students monological speech on the basis of reflection* (PhD thesis abstract). Moscow).

13. Цыбикова, Д. Б. (2012). Функционально-смысловой тип речи описание как модификатор грамматических категорий времени и вида (на материале китайского языка). *Вестник Бурятского государственного университета*, 8, 109–113 (Tsybikova, D. B. (2012). Functional-semantic type of speech «Description» as a modifier of grammar indicators of aspect and tense (based on Chinese texts’ analysis). *Bulletin of the Buriat State University*, 8, 109–113).

РЕЗЮМЕ

Дука Мария, Повалий Татьяна. Цели и содержание обучения будущих хореографов профессионально ориентированной англоязычной монологической речи.

В статье анализируются теоретические предпосылки обучения будущих хореографов профессионально ориентированной англоязычной монологической речи. Систематизированы требования к обучению будущих хореографов профессионально ориентированной англоязычной монологической речи. Обоснована актуальность проблемы обучения будущих хореографов профессионально ориентированной англоязычной монологической речи. Рассмотрена специфика монологической речи как вида речевой деятельности. Уточнены понятия «монолог», «монологическая речь», «англоязычная компетентность в профессионально ориентированной англоязычной монологической речи будущих хореографов». Выделены компоненты

(знання, умения, осознанность) англоязычной компетентности в профессионально ориентированной англоязычной монологической речи будущих хореографов.

Ключевые слова: монологическая речь, профессионально ориентированная речь, цели обучения, содержание обучения, будущие хореографы.

SUMMARY

Duka Mariia, Povalii Tetiana. The Aims and Content of Teaching Future Choreographers Professionally-Oriented English Monological Speech.

The article overviews the theoretical prerequisites of teaching future choreographers professionally-oriented English monological speech. The basic requirements to teaching future choreographers professionally-oriented English monological speech are systematized. The authors aim at singling out and describing the main components of future choreographers' professionally-oriented competence in English monological speech among which are certain knowledge, skills and awareness.

The terms "monologue" and "monological speech" are defined in the article according to the aim of the paper. Taking into account the latest research of psychologists and linguists the article dwells upon the linguo-psychological characteristics of monological speech. Among the psychological particularities there are unidirectionality, coherence, topicality, contextuality, relative continuity, consistency, logic. As to the linguistic characteristics, there are complexity, completeness, judgment, complex syntax, the necessity of usage of sentence connection means and expressive means.

The term "future choreographers' professionally-oriented competence in English monological speech" is specified as the ability of the professionals mentioned to realize oral communication of professionally-oriented content in the form of a monologue in the situations of oral professionally-oriented communication.

The types of monologues necessary for future choreographers' in the process of their acquiring professionally-oriented competence in English monological speech are analyzed according to their genre, aim of presentation, way of presentation, subject, structural particularities and the circumstances they are used within. Such types of monologues as narrative monologues, descriptive monologue and argumentative monologue are singled out.

The necessity to develop the complex of exercises and assignments for building professionally-oriented competence in English monological speech is grounded to become the aim of the further studies.

Key words: monological speech, professionally-oriented speech, aims of teaching, content of teaching, future choreographers.

УДК 378.14.01

Маріола Міровська

Університет ім. Яна Длугоша в Ченстохові
(Республіка Польща)

ORCID ID 0000-0002-4257-1528

DOI 10.24139/2312-5993/2018.07/196-208

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ВИКЛИКИ ЧАСУ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

На основі теоретичного аналізу у статті стверджується, що організаційна структура закладу вищої освіти тяжіє до узгодження із його стратегічними завданнями. Традиційно вона є ієрархічно-структурованою, оскільки спрямована на